

START 2

Det som finns kvar när man vaskar bort ett livs alla dagar är ofta de små tingen och händelserna, så små att man inte trodde att de hade något värde när de fanns och utspelades.

En kollega, Iwa Roman, åhörde två nyblivna änkors samtal om sina avlidna makar i bussen in mot Uppsala. Den ena sa:

"Men hördu Marta, din Henry, han var fin han, en snäll och duktig människa som gjorde mycket gott." Marta, en späd 75-årig dam, satt tyst en stund innan hon svarade:

"Ja, Henry han var fin han, men herregud vad kastruller han drog ned i köket." 102

Denne Henry var sextiofyra år när han dog. Marta och Henry var gifta i fyrtiofyra år. Sextontusen dagar och nätter tillbringade de tillsammans i arbete och kärlek. Men det som blev kvar av allt detta var att han drog ner mycket disk. 144

Efter att ha hört detta korta samtal relaterat fick jag en stark längtan efter livets storhet, ut i världsrymden, bort från alla futtigheter och in i evighetens salar där livet är mäktigt, storslaget och intressant. Det är egentligen inte så konstigt att man ibland längtar efter hemligheter och sällsamheter, efter ufon och besök från världsrymden, där man står mellan kastruller och däckbyten, julgranar och motorgräsklippare. 209

Men inte ens där ute verkar befrielsen finnas. Vad jag kan förstå är chansen att träffa på någon därute inte särskilt stor. Så vi får nog nöja oss med vad vi är och vad vi har, där vi står med våra drömmar och disktrasor. I sådana svåra omständigheter brukar jag tänka, som någon poet uttryckt saken, att *Evighet varar längst*. 269

Många effektiva människor blir nervösa av vardagens förmåga att göra det mesta trivialt. De börjar därför göra allt häftigare saker, skaffar sig allt farligare hobbies, reser till alltmer udda platser. 299

Men det är ingen självklarhet att häftiga händelser skulle förskona oss från vardagens glömska. Våra medier fylls dagligen av storslagna bragder, underbara upptäckter och fasansfulla händelser. Atombomben framstod som ohygglig på 40-, 50- och 60-talen men bara tiden fick gå så blev den både naturlig och mänsklig. Idag är det inte många som talar om den. Många tycks rent av ha glömt den. 363

En kväll såg jag på TV en man som lät sig filmas medan han hissades ner i en vrålande vulkan. Några minuter senare samma kväll tittade jag på en annan man som stoppade huvudet i mördarmusslans klappkärt för att han så gärna ville rapportera om dess muskler och slemhinnor, det storslagna i livet. En tredje man lät sig, iförd endast kalsonger, svepas in i lövbiffar för att sedan visa att han vågade ränna över en hundgård full med Pitbull-terriers. 442

Så höll det på och jag kan idag inte längre minnas vilka bragder det gällde. Det var något desperat och hjälplöst över alltihop och ganska snart väcktes en tanke att utövarna egentligen inte kämpade för sin bragd utan slogs mot ledan och futtigheten. Den leda som en dag kommer att ta över när de inte orkar fäktat längre. 500

Hittills har jag uttalat mig kritiskt om vardagen. Men vardagen är inte utan uppgift. Alls inte. Det är ju genom de minneslösa dagarnas rad vi långsamt programmerar in vårt leverne, vårt jag, vår kultur. Hjärnan plöjer ner vardagarna djupt in i det centrala nervsystemet som sedan sköter människoblivandet och människolevandets med automatik. Vardagen är alla kulturers vagg, all dramatiks moder. Den är humorns och tragedins gemensamma källa. 567

Det är där, i kollisionen mellan det eviga och det triviala, vi i högmod utropar att vi skapats till Guds avbild och det är där vi i futtighet brakar ihop inför minsta uppgift. Det är där, i vardagen, på slagfältet mellan högmod och futtighet som vi blir till människor. 616

En del människor vill ha få vardagar, andra vill ha många. De som önskar många vardagar och strikta rutiner vill ha det av den enkla anledningen att de inte *vill* påminnas om vad som hänt i deras kanske tragiska vardagsliv. 656

På detta sätt påminner vardagen om berusning. Vissa människor, liksom vindrickaren, tycker om sin glömska. Minnen kan skapa ångest och oro och då kan ett stort mått vardagar, alternativt alkohol, dämpa oron. Många människor vill vara automatiska och lämnar därför med varm hand över sina liv åt vardagen och det centrala nervsystemet. 708

Jag vill inte vara automatisk. Det som ytterst format oss till människor är den plötsliga mutationen, det osannolika. 726

Allt annat är bara väntan, vardag. Vardagarnas rad har givit oss *kulturen*, men det är den osannolika slumpen som format oss till *organismen människa*. 750

När man därför pratar om det osannolika i en kärnkraftsolycka så är det ett galet sätt att tänka. Det osannolika är det enda konkreta. Den enda kraft som gjort oss till det vi är. Jag vill se det osannolika. 789

Just insikten i futtigheten kan bli till en stark upplevelse. Idéhistorikern Gunnar Eriksson har skrivit ett tankeväckande kapitel om *Trivialiseringsprocessen*. Han berättar om ett äldre par som flög till Amerika för första gången och mellanlandade i Reykjavik. 826

"När de närmade sig Island föll natten på. Mannen tittade ut genom kabinfönstret och upptäckte en liten röd punkt nere i det nattsvarta mörkret, ett dunkelt glödande ljus. Med sin hustru kom han överens om att det knappast kunde röra sig om något annat än vulkanen Hekla. De beundrade tillsammans det mäktiga naturskådespelet - ända tills planet stannade på flygfältet och de upptäckte att det var vingens rödlysande lanterna de så intresserat studerat." 899

Denna trivialisering, denna futtighet, gjorde ett sådant intryck på Gunnar Eriksson att han myntade ett begrepp och skrev en uppmärksammasad essä. 920

Men i och med detta är händelsen inte längre trivial. Den är upplyft, den har fått ett namn och har för evig tid räddats från vardagsglömskan. 946

Jag har en liknande berättelse: När jag var i 11-12-årsåldern var jag brydd över en tidningsartikel som handlade om hur litet vårt värde som människor var. Vi innehöll ungefär 90 procent vatten och påminde mest om en gurka i vår samsättning. På Konsum hade jag sett att en gurka kostade 25 öre och jag blev förtvivlad över mitt ringa värde. 1007

Men med vetenskapens hjälp hyfsades denna siffra under min fortsatta levnad. På 80-talet hade man kommit fram till att vi människor nog bestod av 85 procent vatten och betingade ett cirkapris på 9:75 det vill säga som en avokado. Sedan dess spanar jag alltid efter priset på avokado när jag gör mina dagliga inköp. Ibland kan de vara fruktansvärt dyra, något som naturligtvis gör mig glad. 1073

Den shoppingtur som normalt förblandas med tiotusentals andra shoppingturer kan på detta sätt bli oförglömlig. 1088

De flesta av oss vill inte glömma. Vi skriver dagböcker, fotograferar och filmar vår vardag. Och detta är gott. Men en av de mer egendomliga strategierna att försöka rädda oss från glömskan ser vi idag: 1123

I stället för att försöka rädda de redan levda vardagarna ur glömska så ökar vi tempot i våra liv. Vi försöker kompensera det glömda genom att skaffa oss fler minnen per tidsenhet. Men den pragmatiska sanningen är att vi på detta sätt endast ökar volymen på det som glöms. Det blir kö ner i minneslösheten som ger upphov till nya fenomen. Vi drabbas av underliga déjà-vù-upplevelser och säger: "Men, detta har jag glömt förut." 1199